

เทศน์เช้า วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันแรงงานๆ แรงงานสร้างชาติ คุณพระสิ กลับมาจากบิณฑบาตห้องชกเลย แรงงาน หรือเปล่า แรงงานเหมือนกัน แล้วเวลาทำข้อวัตรปฏิบัติก็แรงงาน นวกรรม การซ่อมบำรุงก็ แรงงาน เขาไปมองไป มองว่าพระบวชแล้วสะดวกสบายไป เวลาหลวงตาท่านพูดนะ ถ้าว่าพระ สะดวกสบาย เห็นว่าพระอยู่เฉยๆ นะ สิ่งทำงาน ทำงานๆ หนักกว่าโลกหลายเท่าไร เพราะ อะไร เพราะหลวงตาเวลาท่านประพฤติปฏิบัติท่านเคยเป็นชาวนามา ท่านทำงานทั้งวันทั้งคืน เวลาคนวัยหนุ่มมันทำนะ ท่านบอกไม่เหนื่อยเท่ากับการภาวนา การภาวนาเอาชีวิตเข้าแลก

เวลาสมัยพุทธกาลไซ้ใหม่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบิณฑบาต พราหมณ์เขา บอกเลย “สมณะ สมณะก็ทำงานสิ สมณะก็ไถเองสิ สมณะก็หว่านก็ไถ” นี่ประชาชนพูดอย่างนี้ พูดว่าพระเอาเปรียบ พระไม่ทำงาน ไม่หว่านไม่ไถ แล้วจะใช้ปัจจัยกับเขา แล้วเวลาพูดนะ พระ เป็นลูกตุ้มสังคมา เอาเปรียบสังคมา

เวลาหลวงตาท่านพูดนะ หม้อข้าวหม้อใหม่มันไปทำงานให้ใครล่ะ หม้อข้าวหม้อใหม่แต่ มันจะหุงหาอาหารให้คนไซ้ใหม่ หมอเขาก็รักษาโรค ทหารเขาป้องกันประเทศ พระก็ต้องหาศีล หาธรรมไป สมบัติของพระ ศีลธรรม เติบงกรม นั่งสมาธิภาวนา เอาศีลเอาธรรมมา เอาคุณธรรม ในใจนั้นมา เอาคุณธรรมในใจนั้นมา แล้วมาสั่งสอน มาแบ่งปันให้สังคมาเขา สังคมาเขาก็ เตื่อร้อนอยู่ที่นี่ เวลาสังคมาเขาเตื่อร้อน เขาเตื่อร้อนเพราะอะไรล่ะ เตื่อร้อน คุณ เวลาข้าวยาก หมากแพง ถ้าจิตใจเป็นธรรมนะ แผ่นดินธรรม แผ่นดินธรรม คนเจียดจ่าย คนเห็นน้ำใจต่อกัน สังคมานั้นถึงจะทุกข์จะยาก ถึงจะขาดแคลนอย่างไร เราก็มีน้ำใจต่อกัน มันยังซาบซึ่งน้ำใจเข้าไป ใหญ่ เวลาตกทุกข์ได้ยากมีคนมากอยุ่ดูแล ป้อนกันดูแลเรา เวลาตกทุกข์ได้ยากมีคนมาช่วยเหลือ เจือจานเรา ใ้อการช่วยเหลือเจือจานนั้นมันจะฝังใจไปจนตาย ใ้อเรามั่งมีศรีสุข เขาจะมาให้เรา ไม่มีความหมายหรอก

นี่ไง เวลามันตกทุกข์ได้ยาก ถ้าคนมีน้ำใจต่อกัน แผ่นดินธรรมๆ ถ้ามีศีลธรรมแล้วสังคมมันไม่เดือดร้อนจนเกินไป แต่เดือดร้อน เดือดร้อนเพราะอะไร เดือดร้อนเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า ทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริง ทุกข์มันคืออะไร ชาตปิ ทุกขา การเกิดเป็นทุกข์อย่างยิ่ง เพราะมีการเกิด เพราะมีการเกิดต้องมีการแสวงหา เพราะมีการเกิด มีชีวิต สิ่งที่มีชีวิต อาหาร ๔ ในวัฏฏะ กวฬิงการาหาร อาหารเป็นคำข้าว หมามันก็กิน มันก็มีคำข้าวเหมือนกัน วิญญาณาหาร เทวคา ผัสสาหาร นี่พรหม มโนสัญเจตนาหาร

มโนสัญเจตนาหาร อาหารหล่อเลี้ยงวัฏฏะ มโนสัญเจตนาหารๆ เวลาพระอรหันต์พ้นออกไปจากวัฏฏะ แล้วจะกลับมาสอนอย่างไร กลับมาสอนอย่างไร

มโนวิญญาณปิ นิพฺพินฺทติ มโนสมฺมุเสปิ นิพฺพินฺทติ มโนก็ได้ทิ้งแล้ว มโนได้ทำลายแล้ว พระอรหันต์ต้องทำลายจิต ทำลายหัวใจทั้งหมด ถ้ายังมีจิตอยู่ มันมีกवासวะ มีภพ ถ้ามีภพที่ไหนดมันต้องมีการเกิด ถ้ามีการเกิด มันเกิดมาที่ตั้ง แล้วถ้าทำลายหมดแล้วมันจะกลับมาอย่างไร มันจะสื่อสารกับวัฏฏะอย่างไร

ที่นี้การสื่อสารกับวัฏฏะ อาหาร ๔ อาหารในวัฏฏะ เราเกิดมา ชาตปิ ทุกขา การเกิดเป็นทุกข์อย่างยิ่ง เมื่อการเกิดแล้วอยู่ในครรภ์ พ่อแม่กินของร้อนเข้าไปก็คั่นอยู่ในนั้นนะ พ่อแม่กินของดีเข้าไปก็ โอ๊ย! สุขสบาย นี่ไง มันก็ต้องมีอาหารของมันทั้งนั้นนะ สิ่งมีชีวิต สิ่งมีชีวิตมันต้องดำรงชีพของมัน การดำรงชีพ อาหาร ๔ ถ้าอาหาร ๔ ในวัฏฏะ แล้วเราทำหน้าที่การงานของเรา เรามีหน้าที่สิ่งใดเราทำสิ่งนั้น

นี่ไง บอกว่าวันแรงงานๆ แรงงานทั้งนั้นนะ มันต้องมีการกระทำ ถ้ามันเป็นความถูกต้อง ดีงามก็เป็นมรรค ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล

เวลาทำงาน เราก็ทำงานเหมือนกัน ลงแรงงานเหมือนกัน แต่มันไม่เป็นมรรคใจ มันเป็นมิจฉาทิฎฐิใจ มันเป็นความเห็นใจ เป็นกิเลสตัดหาความทะยานอยากใจ ลงทุนลงแรงเข้าไปมันก็ยิ่งสร้างภพสร้างชาติเข้ามาใจ มีแต่การบาดหมาง มีแต่การผูกเจ็บ มีแต่การเอาर्डเอาเปรียบ มีแต่การจะเอาชนะคนอื่น นี่ไง ทำเหมือนกัน แต่ทำอันหนึ่งเป็นมิจฉาทิฎฐิ ทำอันหนึ่งเป็นทำการเห็นแก่ตัว ทำอันหนึ่งเป็นทำลบล้าง เป็นทำถอดถอนเพื่อประโยชน์ใจ

คุณ อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย ทำคุณงามความดีมาตลอด เสียสละนะ อ่านในพระไตรปิฎก เวลาท่านเสวยชาติเป็น กระจ่าย นายพรานป่าหลงป่ามาหนาวลั่น จุดกองไฟหาความอบอุ่นอยู่ ท่านกระโดดเข้าสู่กองไฟ สัตว์มันคิดได้อย่างนั้นนะ เวลาสัตว์เป็นพระโพธิสัตว์ สัตว์เป็นพระโพธิสัตว์สละชีวิตของตนเอง เพื่อมนุษย์ เสวยชาติชาติหนึ่งขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเกิดเป็นสัตว์เป็นต่างๆ ท่านทำของท่านมาอย่างนั้น ท่านทำของท่านมาอย่างนั้น

เวลาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกใครๆ ก็เคารพนับถือ

เคารพนับถือเพราะท่านทำของท่านมา ท่านทำของท่านมา

เราเห็นว่าเพราะเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช่ไหม เพราะท่านมีหูตากระจ่าง แจ่มใสไหม เพราะท่านชี้หนทางสว่างให้เราได้ใช่ไหม เราถึงเคารพบูชาท่าน เราเคารพบูชาท่าน เพราะท่านทำอย่างนั้นท่านถึงมีคนศรัทธาความเชื่อ ท่านถึงมีคนเคารพบูชามากมายมหาศาล แต่ความจริงท่านบอกว่าไม่ใช่ ท่านทำของท่านมา ท่านทำของท่านมา ท่านสละมาตลอด

นี่ก็เหมือนกัน เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เป็นอริยทรัพย์ ทรัพย์ใน หัวใจของเรา จริตนิสัย เกิดมามีลูกมีเต้าอยากให้ลูกเต้ามีปัญญาไบรต์ อยากให้ลูกเต้าเป็นคนดี อยากให้ลูกเต้ามีกตัญญูกตเวที นี่ไง เราอยากไปหมดเลย ถ้าเราอยาก เราก็สอนใช่ไหม พอเรา สอนขึ้นมาให้รู้จักเคารพผู้หลักผู้ใหญ่ ให้รู้จักเคารพ ให้รู้จักมีน้ำใจต่อเขา ไปโรงเรียนแล้วให้มี น้ำใจต่อเพื่อนนะ ถ้าเรามีน้ำใจต่อเพื่อน เพื่อนก็จะมีน้ำใจต่อเราไง เรามีน้ำใจต่อทุกๆ คนขึ้นมา แล้ว เด็กมันก็ปลอดภัยในตัวมันเองไง นี่ไง สีเลน สุกติ ยนฺติ สีเลน โภคสมฺปทา สีลมีความสุข สีลมีความสงบ สีลมีความระงับ สีลมีการคุ้มครอง มันคุ้มครองเพราะเราเป็นคนดีไง เพราะเรา เป็นคนดีนะ แต่เวลากรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กันใช่ไหม เวลาเรื่องเวรเรื่องกรรม กรรมเก่า กรรมใหม่ เวลากรรมมันให้ผลๆ เรามีศีลคุ้มครองขนาดไหน เวลากรรมมันให้ผลมันก็มีผลของมันนะ ผลเพราะอะไร เพราะเราทำมา เราทำมาทั้งนั้นนะ

สิ่งที่เราทำมา แล้วเราทำมาอย่างนี้ ถ้าเรามีสติมีปัญญา เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบ พระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนเรื่องระดับของท่าน ระดับของท่านเรื่องระดับของ ฆราวาสนะ ฆราวาสมีระดับของท่านกับระดับคฤหัสถ์ แล้วเวลาเรามีสติมีปัญญาของเรา ทำทาน เราก็ทำแล้ว ทำทานแล้วจิตใจเป็นจิตใจสาธารณะ ถ้ามันความเห็นต่างได้ เราก็จะฝึกหัดภาวนา

แล้ว ทุกข์คืออะไรล่ะ ชาติปี ทุกขา การเกิดเป็นทุกข์อย่างยิ่ง แล้วมันเกิดอย่างไรล่ะ มันเกิดที่ไหน ก็เกิดจากพ่อจากแม่

พ่อแม่เป็นธรรมชาติ ธรรมชาติของความสมสู่ ธรรมชาติของปฏิสนธิจิต ถ้ามีปฏิสนธิจิต จิตเรามาเกิดที่นั่นนะ นี่ไง เวลาเราเกิดขึ้นมา กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กันไง ชาติปี ทุกขา เกิดเพราะอวิชชาเพราะความไม่รู้มันถึงมาเกิดไง เพราะเราไม่รู้สึกรู้ตัวเรา เว็บบ เกิดแล้ว แล้วเกิดที่ไหนล่ะ เกิดในครรภ์ เกิดในไข่ เกิดในน้ำคร่ำ เกิดในโอบปาดิกะ แล้วเกิดมาเป็นใครล่ะ เกิดมาที่นั่นอยู่ที่นี่ มาที่นั่นอยู่ที่นี่ วิทยาศาสตร์ก็พิสูจน์เลยว่าคนมันเกิดมาจากไหน คนมันมาอย่างไร อ้าว! คนที่นั่นอยู่ที่นี่ คนที่ทุกข์อยู่ที่นี่ไง ทุกข์ ชาติปี ทุกขา ทุกข์มันเกิดอย่างยิ่ง ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา ถ้ามันเกิดขึ้นอย่างยิ่ง

อภิธรรมเขาบอกว่าอารมณ์หนึ่งก็เป็นภพชาติหนึ่ง อารมณ์หนึ่งก็เป็นภพชาติหนึ่ง อารมณ์หนึ่งก็เป็นความรู้สึกหนึ่ง อารมณ์หนึ่งก็มีความทุกข์อันหนึ่ง ถ้าทำท้นอารมณ์ปั๊บ จบ ไม่มีอะไรเลย

ภวาสวะยังอยู่ที่นั่น อารมณ์มันเกิดบนอะไร อารมณ์มันเกิดบนจิต จิตมันปฏิสนธิจิต จิตมันเกิดแล้วมันถึงมาเป็นสัตว์โลกอยู่ที่นี่ ถ้ามาเกิดเป็นสัตว์โลกอยู่ที่นี่ ถ้าเรามีสติมีปัญญาเข้าไป มีสติทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าทำความสงบระงับได้ ที่นี้ความสงบระงับได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นถึงจรดนิสัยของสัตว์โลก ถึงวางการทำความสงบ ๔๐ วิธีการ การทำอะไรก็ได้ๆ ให้มันสงบเข้ามา แต่ให้มันเป็นสัมมาทิฏฐิ ให้มันถูกต้องดีงาม ถูกต้องดีงามคืออะไร เพราะน้ำนิ่งแต่ไหลไง พอมันสงบแล้วมันมีการเคลื่อนไหว มันสงบ น้ำนิ่งแต่ไหล ไหลเพราะอะไร มันสงบขึ้นมา มันสงบแล้วมีพลังงานของมันนะ ไม่ใช่ห้วงตอ น้ำเน่า สงบแล้วปลาก็ไม่มี ออกซิเจนก็ไม่มี อะไรก็อยู่ไม่ได้ ว่างๆ ว่างๆ...น้ำเน่า

ถ้าน้ำดี ออกซิเจนเต็มเลย โอ๊ย! มีสัตว์มีต่างๆ มีสัตว์น้ำ มันอยู่ด้วยความสุขความสงบของมัน จิตสงบแล้ว จิตสงบ น้ำนิ่งแต่ไหล จิตมันสงบ แต่มีพลังงานของมัน เพราะอะไร เพราะมีสติไง มีสติมีปัญญา มีสติมีการรักษาใจ มีสติมันก็รับรู้ถึงความสุขใจ เวลาผู้ที่ทำความสงบเข้าไปแล้ว โอ้โฮ! มหัศจรรย์ๆ ทุกคนจะบอกว่ามหัศจรรย์ แล้วอยากได้อย่างนี้มากก็ไม่ได้ ไม่ได้เพราะอะไร เพราะว่ามันอยากได้ที่ผลไง แต่มันไม่อยากที่เหตุไง ไม่อยากที่ทำงาน นี่แรงงานใจ แรงงานอาบเหงื่อต่างน้ำ แรงงานเพื่อโลก

แต่เวลาเกิดมรรคเกิดผล แรงงานเพื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราใช้สติเป็นผล เราใช้ปัญญาเป็นแอก เราไถลงไปทีกลางหัวใจของเรา เราไถลงไปทีภวาสวะ เราไถไปที่ปฏิสนธิ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ที่ปฏิสนธิ ที่อุบัติขึ้น ที่มันจะไปอุบัติ อุบัติขึ้นที่ไหน เราไถลงที่ นั่นๆ

ไถตรงไหนล่ะ ถ้าจิตไม่สงบเอาอะไรไปไถล่ะ ไถที่อารมณ์ไง ว่างๆ ว่างๆ คิดดี คิดชั่ว คิดว่างแต่ไม่ใช่ตัวมัน เป็นอาการทั้งหมดใจ

แต่สัมมาสมาธิ นานิ่งแต่ไหล สมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน พออยากทำงานทำการ ทำงานก็เป็นลูกจ้างเขา ทำให้นายจ้าง ทำให้เวรให้กรรม ทำไปเรื่อย เวลาจะทำงานของตนเองทำไม่เป็น แล้วจะไปทำที่ไหนล่ะ ทำที่ไหน แต่ถ้าอารมณ์มันสั่งใจ กิเลสมันสั่ง อู้! เก่งเออ! ถ้ากิเลสมันสั่งนะ อู้! ทำร้อยแปดพันเก้าเลย แต่จะทำงานของตัวเองทำไม่เป็น

เห็นไหม บัจจัตถัง สันทิฏฐิโกใจ จิตมันสงบเข้ามา พอจิตสงบเข้ามาเป็นสมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน มีสติสัมปชัญญะ มีสติสัมปชัญญะยกจิตนั้นขึ้นสู่วิปัสสนา วิปัสสนาคือใช้วิปัสสนา วิปัสสนาคือปัญญาการรู้แจ้ง การรู้แจ้งในการมีคบอด มีคบอดเพราะอะไร มีคบอดเพราะอวิชชามันมีคบอด มันถึงพาให้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ถ้ามันไปรู้แจ้ง คนหลับตามันไม่รู้สิ่งใดเลย พอลืมตาขึ้นมามันก็เห็น แล้วมันจะลืมตาขึ้นมาได้อย่างไรล่ะ ถ้ามันไม่ลืมตาในตัวมันเองไง เห็นคนลืมตาเต็มไปหมดเลย แต่เราก็กลิมนะ ตาบอดตาใส ลืมตาแต่มองไม่เห็น ลืมตาแต่ไม่รู้ รู้เห็นแต่คนอื่นลืมตา เขาเดินหลบหลีกกันนะ เราก็กลิมนะ เดินชนไปเลย นี่ไง วิปัสสนาๆ ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา ชนไปเลย ปัญญาเวทย์ปัญญา...ไม่รู้ปัญญาอะไรของมัน

นี่ไง เวลาจะเอาจริงๆ เอาสมบัติของตน กลับไม่รู้ แต่เวลาเป็นสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สมบัติของครูบาอาจารย์ เก่ง เก่งมาก รู้ไปหมด แต่เวลาของตัวเองไม่รู้ เพราะสมาธิยังทำไม่เป็น เพราะสมาธิยังไม่เป็น ยังไม่รู้จักตัวตนของตน ถ้ายังไม่รู้จักตัวตนของตน ทุกคนเขาเข้าบ้านของเขา เวลาเขาเลิกงานแล้วเขากลับบ้านของเขา ไร่เราเลิกงานแล้วร้อนเร่ไปเรื่อย เอ๊ะ! บ้านกูอยู่ไหน หาจิตของตนไม่เจอ ทำสมาธิไม่เป็น แล้วมันจะได้อะไรของมันล่ะ

แต่คนอื่นเขาเสร็จงาน เขากลับบ้านหมดนะ ไร่เราร้อนไปเรื่อย บ้านกูฯ นอนข้างถนน คนไร่บ้าน หาดตัวเองไม่เจอ ทำสมาธิไม่เป็น แล้วก็ว่างๆ ว่างๆ ว่างๆ ของคนอื่น ไม่ใช่ของเอ็ง ถ้าเป็นของเราละ ของเรา สัมมาสมาธิจิตสงบระงับ นานิ่ง จิตนิ่ง ความรู้สึกนิ่ง แต่รู้สึกตัวอยู่

เวลาพุทโธๆ จิตละเอียดๆ ที่ละเอียดเข้าไป ถ้ายังพุทโธได้ ถ้ายังพุทโธได้ มีการเคลื่อนไหวได้ มันสงบไม่ได้ พุทโธๆ จนพุทโธไม่ได้ ถ้าพุทโธไม่ได้ ตัวมันเป็นพุทโธ แล้วพุทโธจนกว่าจะพุทโธไม่ได้ มันละเอียดเข้าไปเป็นขั้นๆ เข้าไป

ไอนี้พุทโธๆ มันละเอียดแล้วเนาะ เราพุทโธไม่ได้หรอก พุทโธมันจะหายาบเกินไป ขว้างทิ้งเลย ทำมาครึ่งทางก็โยนทิ้ง แล้วโยนทิ้งก็ “ว่างๆ ว่างๆ”...เข้าบ้านไม่ถูกอีก ทำสัมมาสมาธิไม่ได้

ถ้าสัมมาสมาธิเนะ มันจะว่างอย่างไรเราก็มีสติสัมปชัญญะของเรา ถ้าเข้าไปสักแต่ว่าเป็นอุปปนาสมาธิ คลายตัวออกมาเป็นอุปจาระ อุปจาระมันคิดของมันได้ มันมีวงรอบของมัน มันจับต้องของมันได้ วิปัสสนาเกิดตรงนี้ไง ถ้าเกิดตรงนี้ ถ้าจับต้องขึ้นมามันจะเป็นวิปัสสนาใจ นี้แรงงานใจ แรงงานที่เป็นมรรค แล้วสิ่งที่เป็นมรรคขึ้นมา คำราก็เขียนไว้อย่างนั้นนะ คำราก็เป็นคำรา แต่ถ้าเป็นความจริงขึ้นมามันเป็นความจริงในใจของตน คุณิ เวลาธรรมจักร ธรรมจักร ปัญญา มันหมุนๆ ครูบาอาจารย์ที่ท่านพิจารณาของท่านนะ โอ๊ย! เวลาปัญญามันหมุน ปัญญาที่มันเกิดจากหัวใจของเรามันมหัศจรรย์มากนะ คุณิ ถ้าเราควบคุมได้

คุณิ เวลาหลวงตาท่านพิจารณาของท่าน พิจารณาอสุภะของท่าน พิจารณาจนไม่ได้หลับไม่ได้นอน มันจะเป็นจะตาย ถ้าเป็นปัญญาของเรา เราก็สั่งให้มันหยุดได้ไง จะตายแล้วนะ ขอนอนก่อน เดี่ยวค่อยมาภาวนาต่อ ไม่มีทาง มันหมุนของมันอยู่อย่างนั้นนะ มันหมุนของมันอยู่อย่างนั้นแล้วจะหยุดมันอย่างไร จะหยุดมันอย่างไร นี่ธรรมจักร เวลาจักรมันเคลื่อน

ธรรมจักร เราก็มองแต่จักรข้างนอกไง มองแต่รูปแบบไง แต่เวลาปัญญามันเกิด คุณิ ถ้าไฟมันจุดติดแล้ว กองขยะถ้ามันจุดไฟติดแล้วไม่มีใครไปดับมัน มันจะไหม้จนกว่ากองขยะจะหมดกองนั้น นี่ก็เหมือนกัน ถ้าปัญญามันติดแล้ว มรรคมันเกิดแล้วมันหมุนของมันเข้าไป ถ้ามันมีเชื้ออยู่ที่ไหนมันจะทำลายของมันเข้าไป แล้วปัญญาอย่างนี้มันเกิดขึ้น นี่มันต้องเกิดขึ้นอย่างนี้ ถ้ามันเกิดขึ้นมันก็เป็นมรรคใจ นี่ไง แรงงานใจๆ

ที่เราทำงาน ทางคอมมิวนิสต์เขาบอกเลย แรงงานสมอง พวกกรรมกรนั้นได้ผลตอบแทนเท่านั้น ฉันทแรงงานสมองได้ ๑๐ เท่า แล้วถ้าแรงงานใจได้เท่าไร แรงงานในหัวใจนี้ได้เท่าไร แล้วเวลาแรงงานใจมันเกิดขึ้น เกิดจากอะไร เกิดจากศีล สมาธิ ปัญญา สิ่งที่เป็นศีล เป็นสมาธิ เป็นปัญญาที่มันเกิดขึ้นจากหัวใจ ถ้ามันเป็นมรรคขึ้นมา มรรค ๘ เวลามันสมดุลของมัน เราฝึกหัดกัน

อยู่ที่นี่ก็ฝึกหัดเพื่อความสมดุลของมัน เวลามันสมดุลของมันขึ้นมา มันตึงคอบาน มันปล่อยๆ การปล่อยก็คือการฝึกหัด ฝึกหัดใจของมันขึ้นมา เวลามันสมดุลคอบาน เพราะเวลาคนที่ปล่อย มันรู้ว่าปล่อย ปล่อยนี้โลงมาก อู้ฮู! สุขมาก แต่มันยังมีเชื้อของมันอยู่ เวลาสมดุลคอบาน มันสำรอกมันคายหมดเลย มันสมดุลคอบาน มันขาด นี่ไง แรงงานใจๆ จากที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ภาวสวะ ภพ มโนสังขเจตนาหาร มโนสังขเจตนาหารมันเป็นอย่างไร มันรู้อย่างไร มันเป็นอย่างไร ของมันขึ้นมา

นี่ไง เวลาพราหมณ์ ในพระไตรปิฎกมี เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป บิณฑบาต “สมณะ สมณะก็ไถเองสิ” เพราะอะไร เพราะว่าลัทธิต่างๆ เขาก็มีความเห็นต่างๆ คน เขายังรู้จักทำมาหากิน พระหัวโล้นๆ สอนสังคมอยู่แล้วไม่รู้จักทำมาหากิน แต่เวลาทำมาหากิน เพราะคนเขาทำได้ จิตเขาหายบายๆ เขาก็รู้ได้แค่การทำมาหากิน เรื่องสมบัติ เรื่องวัตถุธาตุใช้ไหม แต่เขาไม่รู้หรือว่าหัวใจมันพัฒนาอย่างไร หัวใจที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะชาติปี ทุกๆ ชาติ การเกิดเป็นทุกข์อย่างยิ่ง แล้วมันเป็นอย่างไร แล้วถ้ามันสำรอกมันคายไปแล้ว มันไม่มีเกิดไม่มี ตายมันเป็นอย่างไร

ถ้ามันเป็นอย่างนี้ นี่ไง ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล ในพระพุทธศาสนามี มรรค แต่มรรคอันนี้มันต้องเป็นมรรคที่เราฝึกหัด ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์อย่างหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่ มั่น ท่านก็พยายามฝึกฝนกัน พยายามปรึกษาหารือกัน แต่เวลาเรามีครูบาอาจารย์แล้วครูบา อาจารย์ท่านเทียบได้หมด พอครูบาอาจารย์ท่านทำงานจบแล้ว คนที่ทำงานจบแล้ว เราเริ่มต้นทำ อย่างไม่ ๑ ๒ ๓ ๔ เขารู้หมด ถ้ารู้หมดแล้วเราก็พยายามของเราขึ้นไป พยายามของเราขึ้นไป

ครูบาอาจารย์ท่านรู้อยู่แล้ว แล้วท่านเมตตาด้วย ท่านไม่บอก ถ้าบอกแล้วมันไปติด บอก แล้วมันไปสร้างภาพ บอกแล้วมันจะเป็นความจริง ท่านไม่บอก ท่านจะบอกแต่วิธีการ ท่านจะ บอกให้เราพอทำได้ ไม่บอกหรือ ถ้าอาจารย์องค์ไหนบอกอย่างนี้ๆ นะ นั่นอาจารย์โง่ เพราะ ตัวเองกิเลสมันก็หลอกอยู่แล้ว แล้วไปรู้ผลก่อนให้มันหลอกอีกสองชั้นสามชั้น แล้วไอ้ลูกศิษย์ คนนั้นก็เลย

เวลาหลวงปู่มั่นท่านพูดกับหลวงตา หลวงตาเรียนจบมหานະ ธรรมะขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐมาก ให้เกิดใส่ศิระะไว้ เกิดใส่ศิระะไว้ เพราะเรายังไม่มีวุฒิภาวะจะรู้ ได้ไง แล้วใส่ในดินชกสมองไว้ แล้วลั่นกุญแจมันไว้ แล้วพยายามฝึกหัดๆ เวลาถ้ามันเป็นจริง

ไปแล้วมันจะเป็นอันเดียวกัน แต่ถ้าไปรู้ก่อนๆ มันรู้ผลไปก่อนเลย เหมือนคนรู้ผลก่อน กู้เขามา
ทั้งนั้น ดอกเบี้ยก็ไม่จ่าย เบี้ยวหนี่เขาก็คงต่างหาก แล้วบอกว่ากฎบรรลุมรรณ มันไปเอามาจากไหน
มันไม่มีความจริงของมันหรอก

นี่ไง ความจริง ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นจริงนะ ท่านจะแนะ จิตที่สูงกว่าพยายามดึงจิตที่
ต่ำกว่าขึ้นมาให้เราฝึกหัด จะทุกข์จะยากก็ต้องทุกข์ยาก เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ทุกข์ยากมาก่อน พวกเราทุกข์ยากมาก่อน ศาสดาเราทุกข์ยากมาก่อน การทุกข์อย่างนี้ ทุกข์จะพ้น
จากทุกข์ไง ทุกข์ที่จะไม่เกิด แก่ เจ็บ ตายไง ทุกข์เพราะว่าไม่มีภพไม่มีชาติไง ไม่มีการเกิด ไม่มี
ทุกข์ที่ไหนไม่มีทุกข์ทั้งนั้นนะ ไม่มีการเกิด มันรู้แจ้งในใจ มันจะไปเกิดอย่างไร ก็กูไม่ไป ถ้ากู
ผลอกก็ไป นี่ไง เวลามันผลอก มันไปของมัน

เวลาแรงงานไง เขาทำแรงงานกัน พระถ้าเอาจริงเอาจังนะ เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาก็
ต้องเป็นแรงงานใจ พยายามรื้อถอนตัวให้ได้ พยายามทำให้ได้ พอทำได้ขึ้นมาแล้ว จากใจดวง
หนึ่งสู่ใจดวงหนึ่งนะ ถ้าใจดวงนั้นรู้แจ่มแจ้งแล้ว คนที่แจ่มแจ้งในหัวใจมันแนะมันนำ มันบอก
ได้ทุกๆ อย่าง นี่เป็นที่พึ่งอาศัยของเราไง ถ้าเป็นที่พึ่งอาศัยของเรา เราจะหาสิ่งนี้ ครูบาอาจารย์
ของเราคอยชี้คอยแนะ ถ้าชี้แนะเราไม่ได้จะเป็นครูบาอาจารย์เราได้อย่างไรละ

ถ้าเป็นครูบาอาจารย์เราชี้แนะ ถ้ามีอย่างนั้นแล้วอย่าถนอมท่านไว้ ถาม มีเท่าไรถามเลย
ถ้าท่านตอบไม่ได้ ตอบไม่ได้โดยอุบาย โดยวิธีการที่ว่าไม่บอกๆ นั่นอีกเรื่องหนึ่ง ถ้าตอบไม่ได้
ตอบไม่ได้โดยไม่รู้ มันรู้ได้ ถ้าตอบได้โดยไม่รู้ เพราะคนที่เขารู้เขาไม่ตอบ แต่เขาให้อุบายนะ
เขาไม่ตอบ แต่เขาบอกต้องทำอย่างนี้ๆ เขาไม่ตอบ แต่เขาเสนออุบาย เสนอวิธีการให้เราไป
ฝึกหัด พอฝึกหัดไปมันรู้โพล่งขึ้นมา ยิ่งเคารพใหญ่ ถ้าตอบมา เราจะสัพเพหระ ถ้าตอบมาเราจะ
โต้เถียง ถ้าตอบมาเราจะยังบ่าบอคอแตกไปอีก เพราะไม่ตอบมันเลยสว่างโพล่งกลางใจใจ ถ้า
สว่างโพล่งกลางใจ อ้อ! เหมือนกัน แล้วเคารพบูชามาก จากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง เอวัง